

בנושא:

פסח, יום טוב וחול המועד

מועד:

ניסן התשפ"ה

סמל שאלון:

111.4.25

שימו לב: יש לנהוג על פי ההנחיות לנבחן המופיעות בשאלון הבחינה!

מועד ניסן התשפ"ה

בס"ד

בחינה בהלכות פסח, יום טוב וחול המועד

הנחיות לנבחן:

1. יש לכתוב בכתב יד ברור וקריא.
2. אין לכתוב את שם הנבחן או כל סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. מבחן שימצא עליו סימן מזהה – המבחן לא ייבדק! ותוגש תלונה לוועדת משמעת.
3. יש לענות על כל שאלה בעמוד חדש!
4. שאלה המחולקת למספר סעיפים, אף תשובתה תהיה מחולקת כך. אין להשיב על כל חלקי השאלה יחדיו.
5. לתשומת לבכם: דפי הטיוטה לא ייבדקו!
6. חלק א' - עיון – 8 שאלות.
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 7 מתוך 8 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 7 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 7 התשובות שמבקש לבדוק.
7. חלק ב' - יישום – 4 שאלות.
יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 3 מתוך 4 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 3 תשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 3 התשובות שמבקש לבדוק.

בהצלחה!!!

חלק א' – עיון

יש לענות על 7 שאלות מתוך 8 שאלות
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.

1. א. שנינו במסכת פסחים דף מט ע"א, "תנן ארבעה עשר שחל להיות בשבת מבערים את הכל מלפני השבת דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים בזמנו, רבי אליעזר ברבי צדוק אומר תרומה מלפני השבת וחולין בזמנן".
ובדף יג' ע"א שנינו ת"ר ארבעה עשר שחל להיות ערב שבת מבערין את הכל מלפני השבת ושורפין תרומות... ומשיירין מזון שתי סעודות מן הטהרות דברי רבי אלעזר איש ברתותא – כיצד פירשו הר"ן והב"י את דברי הר"ף.

ב. ערב פסח שחל בשבת, ונותר לו חמץ בשעה חמישית או בשעה השישית כיצד עליו לנהוג? האם אומר "כל חמירא" או סומך על מה שאמר ביום חמישי ושישי בשעת הבדיקה והביעור? מתי יתענו הבכורות כשערב פסח חל בשבת? בליל הסדר שחל במוצאי שבת האם יברך על בשמים? מדוע?

ג. אלו שני איסורי שבת הותרו בערב פסח שחל בשבת, פרט את צורת ההיתר! סעודה שלישית בערב פסח שחל בשבת: כיצד תתקיים? באיזו שעה, במה, ולמה? מדוע לא הורו חכמים שיקיים את כל סעודות שבת זו במצה עשירה? הנהגים לאפות מצות מצווה מתי יאפוה? ומדוע?

2. א. חמץ משש שעות ומעלה, מה דינו, פרט את דעות הראשונים, מה שני הטעמים שכתב הב"י שמחמתם אין להורות כדברי בעל המאור?

ב. המקדש אישה בחמץ בתחילת שעה שישי או בסופה – האם מקודשת? באר את דעות הראשונים וסברתם.

ג. ישראל שיש בידו חמץ של חברו, או שהוא ממושכן אצלו: מה עליו לעשות בהתקרב זמן האיסור, והאם יש עליו לשלם לבעליו אם לא הזדרז למכרו? האם עליו לבערו כשיש צד שהבעלים מכרו לגוי? כשהלך הנפקד אחר שעה שישית והחליף את החמץ במצות מהודרות, או שנתן לו הגוי אחר חצי שנה אתרוג בעבורם, האם יהיה מותר לבעל החמץ או לאחרים לאכלם או לצאת ידי חובה באתרוג?

3. א. חמץ בפסח שנתערב בהיתר, בכמה אוסר את התערובת? באר שני טעמים לכך! ציין אף את דעת הראב"ד והשאלתו, והאם ניתן לסמוך על דעת השאלתו? האם ניתן להקל ביום טוב אחרון בחו"ל? חמץ משש שעות עד הערב שנתערב בהיתר בכמה אוסר את התערובת?

ב. חמץ נוקשה שנתערב בפסח, בכמה אוסר את מאכל ההיתר? עבר ולא מכר את החמץ נוקשה שלו, מה דינו אחר הפסח? חמץ שנתערב לפני פסח או בפסח או אחרי פסח – מה דינו אחר הפסח?

ג. בשר שנמלח בכלי חמץ קודם פסח, האם ניתן לאכלו בפסח – באר את יסוד המחלוקת! האם יש להתיר נטל"פ בפסח? כיצד יש להורות למעשה?

4. א. גוי המביא מתנת חמץ לישראל לביתו בפסח כיצד ינהג? המוכר חמצו לגוי, האם מותר להתנות עימו שימכרו לו שוב אחר הפסח? או להתנות עימו ולומר, בלשון "על מנת" שתעשה דבר פלוני החמץ מכור לך, או בלשון "אם" תעשה דבר פלוני החמץ מכור לך, מהו הלשון הנכון לאמרו?

ב. בדק וביטל חמצו כדין [אמנם לא מכר חמצו לגוי כי לא מצא גוי], ואחר הפסח מצא כיכר לחם במקפיא שלו האם מותרת? בהמת ישראל שנמצאת אצל גוי וניתן שמאכילה חמץ בפסח – כיצד ינהג? בהמת נכרי האוכלת חמץ באיזה אופן יהיה חלבה מותר? בהמת ישראל שאכלה חמץ האם מותר לאכול את בשרה?

ג. מדוע נצרך הטור לומר, "בדיקה היא תחילת הביעור"? למה לא מברך על ביטול חמץ? לא בירך בשעת הבדיקה וסיימה, כיצד ינהג?

5. א. ישראל וגוי שיש בבעלותם תנור בשותפות כיצד ינהג הישראל בפסח? תנור של ישראל שאפו בו גויים חמץ האם מותר הבעלים לקבל שכרו על כך?

ב. האם מותר להשכיר את תנורו, ביתו, חמורו או כלי בישול שלו לגוי לשימוש בפסח?

ג. האם מותר לחמם מים בכלי חמץ לצורך רחצה בלבד? האם מותר למכור לגוי כלי חמץ בפסח? האם מותר לסדר כלי בדיל של חמץ לנוי בגובה הכותל במקום שאין יד אדם נוגעת בהם?

6. א. מדוכה שדכין בה שומין ודברים חריפים עם פירורי לחם, כיצד יכשיר אותה לחג הפסח? באר למה שונה דרך הכשרתה לפסח מדרך הכשרתה מבלעת שומן של איסור במשך השנה?

ב. איזה קלקול יכול לצאת מכך שחותך זנגוויל בסכין בשרית? מה יש לדקדק בסדר ניקוי נפה לפסח? איזה קלקול יכול לצאת מכך שחותך זנגוויל בסכין בשרית? כיצד הוא סדר ניקוי נפה לפסח? מה פסק הרמ"א? מה עליו לנהוג כשלא יכול לנקותה ואינו מוצא חדשה? מה יש לנהוג לכתחילה כשמוציא את הכלי מיותר ההגעלה? מדוע?
ג. המגעיל כלי בשר וחלב יחד או כלי של איסור לחוד, מה יש עליו להיזהר? ומדוע? מה המנהג שכתב הרמ"א מחמת זה?

7. א. איתא בפסחים דף מח' ע"א, "אמר רבא קבא מלוגנאה לפסחא" באר מימרא זו, מה טעמה, ומה הדין בדיעבד? האם דין זה נוהג בזמננו? כיצד פירש החיי אדם מהי "מצה שמורה"?
ב. כשרואה שאין לו מספיק "מים שלנו" כיצד ינהג? האופה מצות ביום טוב כיצד יש לו לנהוג עם העריבות והמערך שנדבק בהם בצק וירא שמא יחמיץ? [ציין שלשה פתרונות לכך].
ג. האם מותר ללוש את מצות המצווה בין או מי צימוקים? מדוע אין להקל במה שהחמירו הקדמונים שלא לעשות פאנדייש, הלא אף אם תזוב ליחה מן הבשר הרי היא כמי פירות שהדין בהם הוא שאין מחמיצין? מהו "ותיקא" ומה דינו?

8. א. כתב המחבר, המתפלל עם הציבור מבעוד יום מונה עימהם בלא ברכה ואם יזכור בלילה יברך ויספור", כיצד פירשו הט"ז והגר"א דין זה?
ב. האם אפשר לספור ספירת העומר אחרי השקיעה לפני צאת הכוכבים? ממתי אסור לאכול? וכיצד הדין כשכבר התחיל לאכול? מנה ימים ולא שבועות ולא שאל את הרב כיצד ינהג אלא הלך לישון ולמחרת שח מן העניין, האם ימשיך ויספור בערב הבא בברכה? מדוע?
ג. האם מותרת מלאכה לגברים מפסח עד שבועות משקיעת החמה ואילך? מדוע? האם יש הבדל באיסור חדש בין שיפון לחיטים בזמן הזה? פרט על מה סמכו המקילים בחשש חדש!

חלק ב' – יישום

יש לענות על 3 שאלות מתוך 4 שאלות
יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.

9. גבאי בית הכנסת מתכוון היטב לחגים ומסדר את ההלכות המצויות בהם:

א. בברכת ההפטרה בשבת חול המועד האם אומר מקדש השבת או מסיים השבת ישראל והזמנים?
ב. מתי יספור ספירת העומר לפני קידוש והבדלה או לאחר הקידוש וההבדלה? ומה הדין כשיש קידוש והבדלה יחד [דהיינו כשחל יום טוב האחרון במוצאי שבת] מתי יספור? האם מותר לצום באיסור חג? חל שבועות במוצאי שבת מתי והאם יקשט את בית הכנסת בעשבים כנהוג?
ג. מתי יש עליו לעשות בדיקת חמץ בבית הכנסת? האם יבטל את החמץ? האם חייב לקיים את הבדיקה עם נר? האם מותר לו לכוון מלאכתו לחול המועד בכדי לתקן את הספר תורה שבבית הכנסת? מדוע?

10. התעוררה שאלה בליל חג הפסח לרב המשק:

א. חל יום טוב ראשון של פסח במוצאי שבת או בשאר ימות השבוע – ורוצה ליטול ביצה טרייה לצורך קערת הסדר, האם יוכל ליטול ביצה מהלול בליל החג? פרט דין ספק ותערובת! והאם יוכל ליטלה לכל הפחות בליל הסדר של יום טוב שני?
ב. הוא לא שאל את הרב ונטל ביצה מהלול בליל החג ובישלה עם בשר או ביצים אחרות – האם מותר לו לקיים את שמחת החג בבשר והביצים הללו?
ג. בליל חג הפסח שחל במוצאי שבת הוא שחט עוף ומצא בו ביצים או אפרוח שנגמרו כבר בשבת עצמה, האם מותר לו לאכול את הביצה והאפרוח בליל החג? פרט!

11. אברהם פנה לרבו ביום טוב ובפיו שאלה הנוגעת לו למעשה עתה:

א. יש לו שכן אינו יהודי שהביא לו מתנה ביום טוב עצמו, תפוזים, דגים, נענע להרחח, האם מותר לו או ליהודי אחר להנות ממתנה זו? האם במוצאי יום טוב או ביום טוב שני בחו"ל יהיה מותר להנות ממתנה זו? אחר בירור טוען האיננו יהודי שתלשן מהמחובר עבור עצמו – האם ישתנה הדין?
ב. הביא לו האיננו יהודי ביצים ביום טוב, אך הוא אומר שנולדו כבר אתמול – האם מותרות באכילה?
ג. הביא אינו יהודי ליהודי פירות ביום טוב ויש ספק האם נתלשו היום או אתמול האם מותרים? כיצד יהיה הדין כאשר היו שני ספקות יחד, ספק אם נתלשו היום וספק אם הגוי תלשם עבור עצמו? הביאם ביום טוב ראשון של ראש השנה או שאר יום טוב ראשון בחו"ל שחל ביום חמישי – האם על כל פנים יהיה מותר להנות מהפירות בשבת?

12. יהודה שמע מרבו בשיעור תורה שהמבזה את המועדות ועושה מלאכה בחול המועד הרי הוא "כאילו עובד כוכבים ומזלות", חומר העניין היה חדש עבורו והוא התייצב בפני רבו ובפיו כמה שאלות הנוגעות לחול המועד בכדי לקיימו כהלכתו:

א. יש לו ערוגת ירקות בגינתו האם יוכל להשקותה בחול המועד?
ב. האם מותר לדוג בחול המועד? באר בדבריק את טעם חילוק דין זה מהאופן המותר בטחינת קמח בחול המועד! האם מותר לארוג לשם כך מצודות? דגים שנפלטו מהים האם מותר לו ללקוט אותם?
ג. האם מותר לתת מלאכה בקבלנות ליהודי בחול המועד על מנת לעשותה אחר המועד? מה התנאי לכך? האם מותר לכבס בגד פשתן? מה התנאי שיש לעשותו בכדי שיוכל ליתן לכובס גוי בגדים לכיבוס בחול המועד על מנת שיכבסם אחר המועד?